

provinsje fryslân
provincie fryslân

Samenwerken aan leefbaarheid in de provincie Fryslân

samen maken we de 8!

De maatschappij is in beweging. Er is behoefte om de rol van de provincie Fryslân op het beleidsterrein van leefbaarheid opnieuw te definiëren – en dan met name de uitvoerende rol.

Want leefbaarheid is een breed, veelomvattend thema dat een connectie heeft met andere beleidsthema's van de provincie, zoals wonen, openbaar vervoer, infrastructuur en voorzieningen. De provincie Fryslân wil op het gebied van leefbaarheid met partners samenwerken. Hoewel onze rol beperkt is, willen we onze ambitie formuleren, zodat we helder communiceren. Niet overal kan alles meer en soms is het dan ook nodig om scherpe keuzes te maken die toekomstbestendig zijn.

Op dit moment waarderen Friezen de leefbaarheid in hun omgeving gemiddeld met een 8. Onze ambitie is om door gezamenlijke inzet die 8 te houden.

ONZE DEFINITIE VAN LEEFBAARHEID

Leefbaarheid is de mate waarin de leefomgeving aansluit bij de voorwaarden en behoeften die er door de mens aan worden gesteld.

Wat zijn de ambities van de provincie Fryslân voor leefbaarheid?

1. We willen initiatiefnemers in wijken en dorpen de ruimte geven om hun projecten rond leefbaarheid te realiseren en hen daarbij ondersteunen.

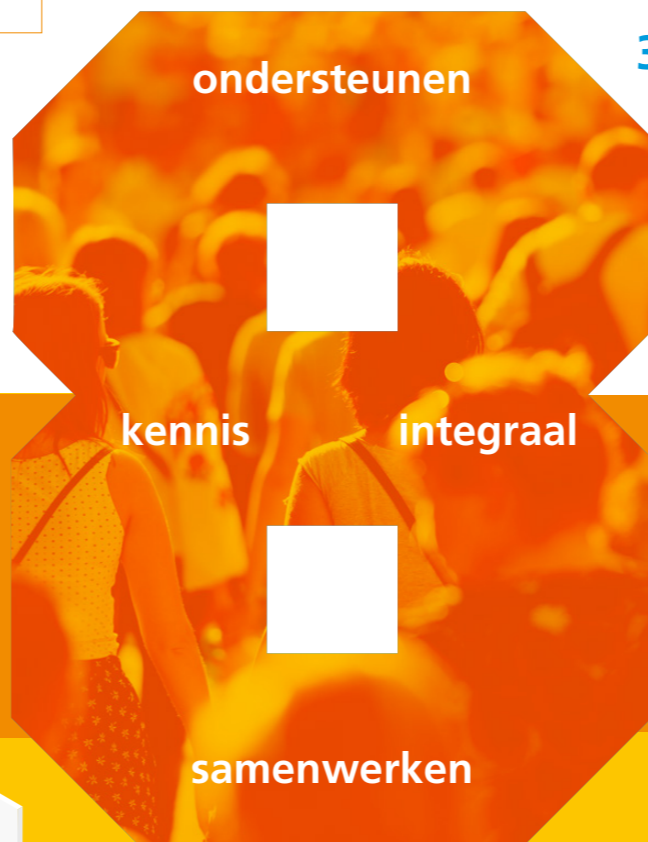
2. De Friezen geven de leefbaarheid in hun omgeving gemiddeld het cijfer 8. Onze ambitie is om ook de komende jaren dit hoge cijfer te blijven halen.

3. We willen een toekomstbestendig en bereikbaar voorzieningenniveau.

4. We willen een duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad die aansluit op de behoeften van de inwoners van Fryslân.

Welke ontwikkelingen zijn van invloed op de rol van de provincie Fryslân?

1. Burgers nemen zelf meer verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving en organiseren zich in nieuwe samenwerkingsvormen.

2. Gemeenten worden groter en hebben meer verantwoordelijkheden voor de leefbaarheid in hun gemeente.

3. De samenstelling van de bevolking verandert: er worden minder kinderen geboren en de bevolkingsgroei neemt af. Omdat we langer leven zijn er in verhouding meer ouderen.

De nieuwe rol van de provincie Fryslân in de toekomst:

Actielijn 1: kennis ophalen en delen

Door kennis te verzamelen — en deze uit te wisselen — behouden en versterken we de leefbaarheid in Fryslân.

Hoe we kennis kunnen vergroten en delen:

- organiseren van dreamsessies en masterclasses
- gebruikmaken van Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland
- kennis ophalen bij kennisinstellingen, zoals RUG, Campus Fryslân en de kenniscampussen
- inschakelen netwerk van 'Fan mear nei better' met daarin onder andere hogescholen, woningbouwcorporaties en overheden
- kennis ophalen bij de hoogleraar Bevolkingsdaling en Leefbaarheid Noord-Nederland van de RUG

De vraag uit de mienskip:

"Kan de provincie ons helpen aan informatie over de effecten van de opheffingsnorm voor onze school?"

Het antwoord

Op verzoek van de gemeente- en schoolbesturen bracht de provincie met een rekenmodel in beeld welke effecten een nieuwe uniforme of gesplitste opheffingsnorm heeft. Met het rekenmodel kunnen schoolbesturen nagaan wat de effecten voor hun basisschool zijn.

Gedeputeerde Johannes Kramer:

"In het licht van het provinciale krimp- en leefbaarheidsbeleid vinden wij het als provincie onze taak om partijen van de juiste beslisinformatie te voorzien."

Actielijn 2: ondersteunen van initiatieven uit de mienskip

Gemeenschappen weten vaak zelf heel goed welke oplossingen er zijn om de leefbaarheid in hun gemeenschap te verbeteren, daarom geven we initiatieven uit de gemeenschap de ruimte en ondersteunen ze op verschillende manieren.

De vraag uit de mienskip:

"We willen in ons dorp Oude Bildtzijl graag een voedselbos op basis van permacultuurprincipes. In dit voedselbos kunnen jong en oud elkaar ontmoeten en samen betaalbaar en lokaal voeding verbouwen. Hierdoor versterken we de leefbaarheid, zelfredzaamheid en de biodiversiteit in de omgeving."

Het antwoord

Bij het voedselbos in Oude Bildtzijl zijn vrijwilligers en de gemeente Waadhoeke betrokken. De provincie Fryslân ondersteunt het project met een financiële bijdrage uit het Iepen Mienskipsfûns.

Wies ten Have, voorzitter dorpsbelang Oude Bildtzijl:

"In onze dorpsvisie staat: wat we zelf kunnen, willen we ook zelf doen om de betrokkenheid in het dorp te vergroten. Een voedselbos sluit dus uitstekend aan bij onze visie. Een groep inwoners heeft het initiatief genomen tot het voedselbos. We hebben hiervoor een stichting opgericht en inmiddels zijn er dertig vrijwilligers die meedenken en zaken regelen. Het dorpsbelang faciliteert en begeleidt het proces en helpt zaken soepel te laten verlopen. De verwachting is dat we in 2019 het voedselbos gaan realiseren."

Wies ten Have en Bartjan van der Velde bij de plek waar het voedselbos komt.

'Wat we zelf kunnen, willen we ook zelf doen'

De vraag uit de mienskip:

"Winkels, huisartsen en scholen raken meer verspreid en ouderen wonen langer zelfstandig thuis. De vraag naar openbaar vervoer neemt daardoor toe. We willen het vervoer in Noord-oost-Fryslân beter op elkaar afstemmen."

Het antwoord

In augustus 2017 richtten de gemeenten van Noord-oost-Fryslân en de provincie Fryslân de Mobiliteitscentrale op. Deze Mobiliteitscentrale zorgt ervoor dat het leerlingen- en het WMO-vervoer, maar ook het kleinschalige openbaar vervoer (de Opstapper), beter op elkaar afgestemd worden.

Pytsje de Graaf, wethouder Dongeradeel:

"It ferfier op it plattelân stiet ûnder druk. Foar de toekomst is it dus wichtich om in goed ferfiersysteem yn de loft te hâlden. Troch de Mobiliteitsintrale komme ferskillende soarten fan ferfier by elkoar en dêrtroch kinst de berikberens garandearje."

2. ondersteunen

1. kennis

De 4 actielijnen

3. samenwerken

4. integraal

De vraag uit de mienskip:

Friese gemeenten krijgen van Sport Fryslân ondersteuning bij het creëren van sport- en beweegaanbod voor alle inwoners. Dit doet Sport Fryslân onder andere door de inzet van buurtsportcoaches. Deze coaches helpen het sportbeleid binnen de gemeente handen en voeten te geven op diverse terreinen, van sport en onderwijs tot welzijn en zorg.

Het antwoord

De provincie Fryslân streeft naar vitale dorpen en sportverenigingen en wil dat de Friese sporten behouden blijven. De provincie Fryslân geeft Sport Fryslân daarom financiële ondersteuning.

Lammert Harkema, buurtsportcoach bij Sport Fryslân:

"Onze buurtsportcoaches spelen een belangrijke rol in het verbeteren van de leefbaarheid in Fryslân. Ons doel is dat mensen letterlijk en figuurlijk met elkaar in beweging komen en dat de Friese jeugd opgroeit met sport. We kijken wat de behoeften zijn en sluiten daar zoveel mogelijk op aan. Zo stimuleren onze buurtsportcoaches mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om te gaan sporten. Daarnaast hebben we ook programma's om senioren te motiveren om te bewegen en elkaar te ontmoeten."

Actielijn 3: aansluiten op en samenwerken aan uitvoeringsplannen in de regio's

We willen in partnerschap werken aan uitvoeringsplannen in de regio. Gemeenten en maatschappelijke organisaties zijn als eerste aan zet voor het nemen van besluiten. De provincie Fryslân ondersteunt het proces en werkt toe naar resultaatgerichte afspraken. Tevens behartigen we, in samenspraak met de regio's, de belangen van de leefbaarheid in onze provincie richting het Rijk.

Actielijn 4: werkwijze beleidsbrief Leefberens werkt door in de verschillende beleidsvelden

Leefbaarheid heeft een connectie met andere beleidsvelden, zoals openbaar vervoer, economie en duurzaamheid. Omdat we integraal willen werken en willen samenwerken met externe partijen en de mienskip is een andere interne werkwijze nodig. Een onderdeel van de aanpak is dat groepen georganiseerde bewoners taken van overheden overnemen – als zij het slimmer en beter kunnen. De werkwijze voor het omgaan met externe initiatieven heeft ook consequenties voor onze werkwijze als provincie en werkt weer door in de verschillende beleidsvelden van de provincie.

Welke partijen spelen een rol bij leefbaarheid en wat doen ze?

- **provincie Fryslân:** schetst een breder perspectief en verbindt partijen met elkaar
- **gemeenten:** zij leggen met inwoners en lokale partijen de basis voor leefbaarheid in hun gemeenten
- **zorginstellingen, woningbouwcorporaties, kennisinstututen en welzijnsinstellingen:** zij zijn partners bij de uitvoering van leefbaarheidsprojecten
- **steun-organisaties:** zij ondersteunen initiatiefnemers in wijken en dorpen met advies en kennis
- **bewoners in wijken en dorpen:** zij nemen initiatief tot duurzame verbeteringen voor leefbaarheid in hun eigen omgeving

Wat doet de provincie Fryslân nog meer?

- lobbyen voor het oplossen van regionale vraagstukken
- uitvoeren van eigen wettelijke taken (openbaar vervoer, woningprogrammering)
- delen en agenderen van kennis rond maatschappelijke ontwikkelingen
- het op onderdelen op zich nemen van de regie
- onderzoeken en bijstellen. Het Fries Sociaal Planbureau meet elke twee jaar de leefbaarheid. Met onze partners bespreken we elke twee jaar de uitkomsten van het onderzoek en bepalen we gezamenlijk wat er nodig is aan inzet van de partners aan de hand van onze ambities. We informeren Provinciale Staten over onze bevindingen en plannen.

Hoe faciliteert de provincie Fryslân initiatieven uit de mienskip?

1. Inzet Doarpswurk. Doarpswurk is een steunorganisatie gefinancierd door de provincie. In 2019 gaan we samen met Doarpswurk, gemeenten en andere partners vorm geven aan een ondersteunend netwerk.

2. We zetten DorpsOntwikkelingMaatschappijen (DOM's) in. Bewoners van dorpen pakken zelf vraagstukken als energie, voedsel, afval, voorzieningen en mobiliteit op. Leden van de lokale DOM en lokale overheid werken samen, de provincie faciliteert op afstand.

3. We werken aan duurzame dorpen. In het coalitieakkoord 'Mei elkenien foar elkenien' spraken we af te werken aan tientallen duurzame dorpen in Fryslân. De provincie ondersteunt door te faciliteren vanuit diverse beleidsterreinen.

4. We ontwikkelen een manier om flexibel te kunnen reageren op krachtige en complexe initiatieven uit de mienskip. De werkwijze hiervoor ontwikkelen we en bieden we separaat ter vaststelling aan bij Provinciale Staten. De uitkomsten werken wel door bij de uitvoering van deze actielijn

We ondersteunen initiatieven uit de mienskip met de volgende financiële middelen:

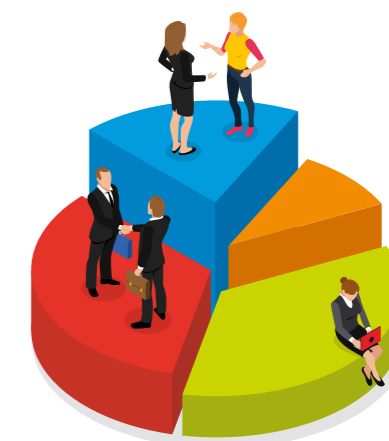
1. Iepen Mienskipsfûns: geeft financiële ondersteuning aan initiatieven die de leefbaarheid van Fryslân vergroten. Streekwurk is het loket voor dit fonds en er zijn middelen tot en met 2019.

2. Dorpshuizenregeling: geeft financiële ondersteuning om dorpshuizen in Fryslân te verduurzamen. Deze regeling loopt tot eind 2018 en we bouwen de regeling af tot en met 2020.

3. Budget provinciale leefbaarheidsinitiatieven: geeft financiële ondersteuning aan eenmalige initiatieven voor het vergroten van leefbaarheid op het platteland op de lange termijn, met een positief effect op de hele provincie Fryslân. Dit budget is nog beschikbaar in 2018.

4. LEADER is een Europees initiatief. De provincie investeert samen met Europa in lokale actiegroepen die een eigen ontwikkelingsplan maken voor hun gebied in de periode 2014-2018. Samenwerken en innovatie staan hierbij centraal. Streekwurk faciliteert hierbij.

5. Daarnaast zijn er nog andere subsidies die effect hebben op de leefbaarheid, zoals Kansenfonds, de Herbestemmingsregeling en de subsidieregeling Monumenten.

ondersteunen

kennis

integraal

samenwerken

De leidende principes

Tot slot leest u hieronder de leidende principes die we als provincie Fryslân zelf zullen toepassen bij de leefbaarheidsactielijnen en we vragen ook aan andere partijen zich eraan te houden.

1. Bij beleids- en planvorming van alle betrokken partijen houden we rekening met de **demografische transitie**.
2. Bij financiële ondersteuning van projecten of processen gaan we na of de voorziening **toekomstbestendig** is.
3. Niet overal kan alles meer, soms is het nodig om **scherpe keuzes** te maken die toekomstbestendig zijn.
4. In samenspraak met betrokkenen toetsen we bij een initiatief of het niet leidt tot **verdringen** van een gelijksoortig initiatief in hetzelfde verzorgingsgebied.

Samen maken we de 8!

Heeft u vragen, opmerkingen of initiatieven op het gebied van leefbaarheid? Kijk dan voor meer informatie en contactgegevens op www.fryslan.frl/leefbaarheid.

Uitgave september 2018